

Veerkracht 2021 - 2023

Samen werken aan de veerkracht van onze jeugdigen

Een regionaal veerkrachtpact

Jeugdigen die zich in kwetsbare posities bevinden, worden lang niet altijd kwetsbaar. Jeugdigen zijn van nature veerkrachtig en kunnen met de juiste focus en ondersteuning groeien. Daarom hebben partners in de regio Alkmaar, die betrokken zijn bij de ontwikkeling van en zorg voor jeugdigen, de gezamenlijke ambitie uitgesproken om samen op te trekken om de veerkracht van onze jeugdigen te versterken. In dit veerkrachtpact verankeren zij deze gezamenlijke ambitie. In december 2021 volgt het bijbehorende uitvoeringsplan.

Aanleiding

COVID-19 en de maatregelen die hiermee gepaard gaan hebben de leefwereld van jeugdigen (0-23 jaar) sterk beïnvloed. In de gezinssfeer zijn relaties onder druk komen te staan door financiële zorgen of door ouders die veel thuis moesten werken. Sociale ontmoetingen waren niet of slechts beperkt mogelijk en onderwijs vond (grotendeels) online plaats. Omgaan met deze veranderingen heeft een groot beroep gedaan op de veerkracht van jeugdigen. Waar dit niet goed lukte, was de afgelopen tijd een stijging zichtbaar van het aantal eetstoornissen, zelfmoordpogingen en -gedachten, gevallen van automutilatie en depressies onder jeugdigen.

Om de effecten van COVID-19 te verzachten, heeft het kabinet steunpakketten^{1,2} vrijgemaakt. De inzet van deze budgetten vraagt om een nauwe samenwerking tussen partijen. In de regio Alkmaar heeft dit ertoe geleid dat kinderopvang, onderwijs, samenwerkingsverbanden en gemeenten de handen ineen hebben geslagen in een gezamenlijk veerkrachtpact.

Samenwerkende partners

In dit pact ondersteunen netwerkpartners in de regio Alkmaar (hierna: 'wij/we'), die betrokken zijn bij jeugdigen, het belang van een goede samenwerking voor jeugdigen. Dit zijn: kinderopvangorganisaties, primair- en voortgezet onderwijs, samenwerkingsverbanden passend onderwijs, MBO, HBO en de gemeenten in de regio Alkmaar.

Het belang van een goede samenwerking is al vertaald in gedeelde ambities en afspraken die zijn vastgelegd in een aantal strategische documenten en processen, waaronder de uitvoeringsagenda passend onderwijs-jeugd 'Meer dan de som der delen', de routekaart 'De beweging naar inclusief onderwijs' en de samenwerking tussen de samenwerkingsverbanden en de gemeente Alkmaar rondom de 'Gelijke Kansen Agenda'. Hier wordt het veerkrachtpact aan toegevoegd.

1 Overzicht steunpakketten: 1. Steunpakket welbevinden jeugd in coronatijd en daarna; 2. Steunpakket voor ontmoeting en mentaal welzijn jeugd; 3. Steunpakketten voor onderwijs; 4. Aanpak jeugdwerkloosheid; 5. Versterken gemeentelijk aanpak schulden en armoede; 6. Steunpakketten voor continuïteit lokale jeugdzorg; 7. Overige corona-regelingen jongeren (www.nji.nl/coronavirus/overzicht-steunpakketten-voor-jeugd).

2 De kamerbrief 'heistel en perspectief voor de Jeugd' van 5 juli 2021 geeft meer informatie over het doel van de steunpakketten. Het bevat zelfs een agenda voor de toekomst van jeugdigen.

Gemeenschappelijke ambitie

Onze gemeenschappelijke ambitie is om de veerkracht van jeugdigen te versterken. Veerkracht is het vermogen van jeugdigen om met tegenslagen en uitdagingen in hun leven om te gaan (Kuiper, 2018)³. Om deze ambitie te realiseren werken we duurzaam samen, vanuit een gedeelde visie op ontwikkeling van jeugdigen en oog voor de verschillende perspectieven en kwaliteiten in ons netwerk. We werken toe naar veerkrachtige jeugdigen die om kunnen gaan met alles wat op hun pad komt, nu en in de toekomst, zodat zij hun potentie kunnen ontwikkelen. In de woorden van Confucius: *“Onze grootste overwinning is niet dat we nooit falen, maar dat we telkens weer opstaan als we struikelen.”*

In een bestuurlijke bijeenkomst op 19 mei 2021 is een inhoudelijke verkenning gedaan op ambities van het veerkrachtpact. Klik op de afbeelding om de compilatie van de bestuurlijke bijeenkomst *‘Van kwetsbare naar veerkrachtige jeugdigen’* te bekijken!

“Het komt goed met ons. Nu de lockdown (bijna) voorbij is, kunnen we niet wachten om weer samen naar school te gaan. Ons advies aan schoolleiders is: Begin het jaar zo leuk mogelijk. Probeer zo veel mogelijk leuke dingen te organiseren. Zorg dat studenten/jongeren plezier hebben”.
Hbo-student

³ Kuiper, E. & Bannink, F. (2018). Veerkracht en de groei-mindset bij kinderen en hun omgeving. *Directieve Therapie*, 37(2), 103-116.

Samenwerkingsgebieden

Onderstaande samenwerkingsgebieden komen naar voren uit de schoolscans en gesprekken, die door het onderwijs zijn uitgevoerd vanuit het Nationaal Programma Onderwijs (NP Onderwijs). Dit zijn dan ook de gebieden waarin we samen optrekken:

1. Soepele overgangen: voor jeugdigen zijn overgangsfases kwetsbare momenten.
2. Aansluiting onderwijs en (preventieve) jeugdhulp.
3. Aansluiting onderwijs en activiteiten op het gebied van sport en cultuur.
4. Onderwijs en arbeidsmarkt.
5. Specifieke doelgroepen: Veerkracht is niet bij iedere jeugdige even groot. Juist bij de jeugdigen die na een risicovolle periode of situatie extra aandacht nodig hebben, vergeten we niet.

Werken vanuit gedeelde en gedragen uitgangspunten

Uit onderzoek blijkt dat de beschermende factoren die de veerkracht bij jeugdigen bevorderen, zich bevinden bij de jeugdige zelf, in het gezin en in de omgeving (Kuiper, 2018)⁴. Deze factoren, en vooral het samenspel tussen deze factoren, willen we versterken. We delen hierbij de volgende uitgangspunten:

1. Jeugdigen zijn veerkrachtig, het is de context die iemand kwetsbaar maakt

In het leven van iedere jeugdige zijn gebeurtenissen waarop hij of zij kwetsbaar is. Dat hoort bij het leven. Denk hierbij aan transitie momenten, zoals de overgang van kinderopvang naar basisschool, maar ook een scheiding in de familie of de directe aanleiding voor dit pact: COVID-19. Dit zijn bij uitstek momenten waarop een beroep gedaan wordt op de natuurlijk aanwezige veerkracht van jeugdigen. Deze gebeurtenissen maken van iemand geen kwetsbaar persoon. Wel kan de context op deze momenten verflammend werken, waardoor een jeugdige de eigen stem en eigen veerkracht niet makkelijk kan benutten. Op deze momenten ondersteunt een sterk sociale netwerk hen en helpt hen de eigen veerkracht aan te boren.

Jeugdigen die na een risicovolle periode of situatie extra aandacht nodig hebben, vergeten we niet.

⁴ Kuiper, E. & Bannink, F. (2018). *Veerkracht en de groei-mindset bij kinderen en hun omgeving*. *Directieve Therapie*, 37(2), 103-116.

Een inspirerend voorbeeld uit de regio is het project Transfercoach vo-MBO. Jongeren vertellen hoe belangrijk transfercoaches in de overgang vo-MBO voor hen zijn: 'Ze praat mij moed in en geeft mij zelfvertrouwen'. [Klik op de afbeelding om de video te bekijken!](#)

VO scholen geven aan dat een deel van de jeugdigen gebaat is bij laagdrempelig contact met een jeugd- en gezinscoach of jongerenwerker. Zij willen deze deskundigen graag verbinden aan hun scholen. De scholen maken zich ook zorgen om het psychisch welbevinden van een deel van de jeugdigen die kampen met bijvoorbeeld, depressies, eenzaamheid en/of angsten. Dit is bij uitstek een domein om gezamenlijk in op te trekken (inzicht uit de eerste verkenning in de zomer van 2021).

2. We verbreden onze definitie van 'normale ontwikkeling'

Ieder kind ontwikkelt zich op een eigen, unieke manier. Als we een smalle definitie hanteren van 'normale ontwikkeling' worden jeugdigen vaak onterecht gelabeld als kwetsbaar of afwijkend. Door de kennis over ontwikkel(stadia) van jeugdigen en de variëteit die hierin bestaat te vergroten, leren we dat een jeugdige niet direct kwetsbaar of afwijkend is wanneer hij of zij niet past binnen het gestelde frame van normaal (en niet één-op één in ons systeem past). Door de definitie te verbreden en vanuit meervoudig perspectief te kijken naar de ontwikkeling van jeugdigen, ontstaat voor hen meer ruimte om hun eigen potentie te ontdekken, te ontwikkelen en tot bloei te komen. Echt luisteren naar de stem van de jeugdige is hierin essentieel.

We werken daarom samen aan verbreding van de definitie van 'normale ontwikkeling' onder professionals in onze regio.

"De training Wegwijs in gedrag was vooral een zoektocht naar mijn eigen gedrag. We nemen heel vaak dingen aan. O, jij woont in die wijk, dus je reageert zo. Of o, ik heb jouw zusje in de klas gehad, dat was een druktemaker, dus dan zul jij dat ook wel zijn. Of als een moeder zegt: 'Vader is niet in beeld', dan denk je onbewust, hij is niet geïnteresseerd in zijn kind. Al deze gedachten hoeven helemaal niet waar te zijn. De training heeft mij bewust gemaakt van mijn eigen aannames, waardoor ik ze kan loslaten. Ik kan neutraler kijken en luisteren. Zo komen kind en ouder meer tot hun recht".
Mooi verwoord door een leerkracht in de talkshow Urban onderwijs (thema 2)

3. We zitten in op amplitie en preventie

Door tijdige signalering, preventie en het versterken, vergroten en vermeerdere (amplitie) van veerkracht kunnen we ervoor zorgen dat de veerkracht van jeugdigen wordt versterkt. We weten namelijk dat veerkracht een ontwikkelperspectief heeft, dat het leerbaar is. Wij weten ook welke (context)factoren veerkracht vergroten en maken deze toegankelijk voor jeugdigen. We denken aan veel groen, bewegingsruimte, veel gelegenheid voor sociale ontmoeting en verbinding, ruimte om te ontdekken, te onderzoeken, en te experimenteren. Bijvoorbeeld door middel van sport en cultuur.

We werken daarom samen aan een context die veerkracht versterkt, vergroot en vermeerdert (amplitie) en problemen voorkomt (preventie).

Het MBO biedt empowerment-trainingen aan anderstalige jongeren bij de start van de opleiding. "Ik heb geleerd om positief te blijven. Ik denk nu meer na over wat ik zou willen bereiken in mijn leven".
Deelhemer

Investeren in een veerkrachtig netwerk

Veerkracht van jeugdigen versterken vraagt niet om één goed gesprek, één goede interventie of één goed project. Het vraagt om een veerkrachtig (professioneel) netwerk in de regio: een interdisciplinair netwerk van professionals die samen het goede doen om het verschil te maken. Voor jeugdigen en voor elkaar. Eén van de doelen van dit pact is dan ook dat professionals weten wat veerkracht is, hoe zij hieraan kunnen bijdragen en dat zij in de gelegenheid worden gesteld om grensoverschrijdend/ integraal samen te werken. Met jeugdigen en ouders en met elkaar.

We investeren daarom in de veerkracht van het netwerk van professionals in onze regio.

Inspirerend voorbeeld uit de regio is de *methodiek M@ZL*. Het aantal thuiszittende jongeren is gedurende de lock-downs flink toegenomen. De bestaande M@ZL aanpak helpt thuiszittende jongeren om weer naar school te gaan. De aanpak is integraal: scholen, GGD, leerplicht, jeugd-GGZ en jeugdhulp werken samen met jongeren en ouders.

Uitvoeringsplan: doelgericht en samenhangend

De verschillende steunpakketten geven onze regio een tweejariige impuls om aan de veerkracht van jeugdigen te werken. We spreken daarom af dat de steunpakketten ingezet worden om de veerkracht van jeugdigen te versterken en we spreken af dat de inzet goed op elkaar en op de behoeften van de jeugdigen afgestemd wordt. Dit doen we door het neerzetten van een doelgericht en samenhangend plan: het uitvoeringsplan.

In het uitvoeringsplan wordt beschreven op welke gebieden wordt samengewerkt tussen het onderwijs, gemeenten, de kinderopvang en vrijetijdsbesteding, jeugdhulp en zorg. Een uitgangspunt daarbij is dat bestaande activiteiten en maatregelen ingezet en/of verbreed en/of versterkt worden, voordat er nieuwe en losse maatregelen worden gestart.

De periode september tot en met november 2021 wordt gebruikt om dit veerkrachtpact uit te werken in een uitvoeringsplan. Onderstaand schema geeft de stappen weer om tot dit plan te komen. Het uitvoeringsplan wordt ter overeenstemming besproken in het OOGG van 2 december 2021.

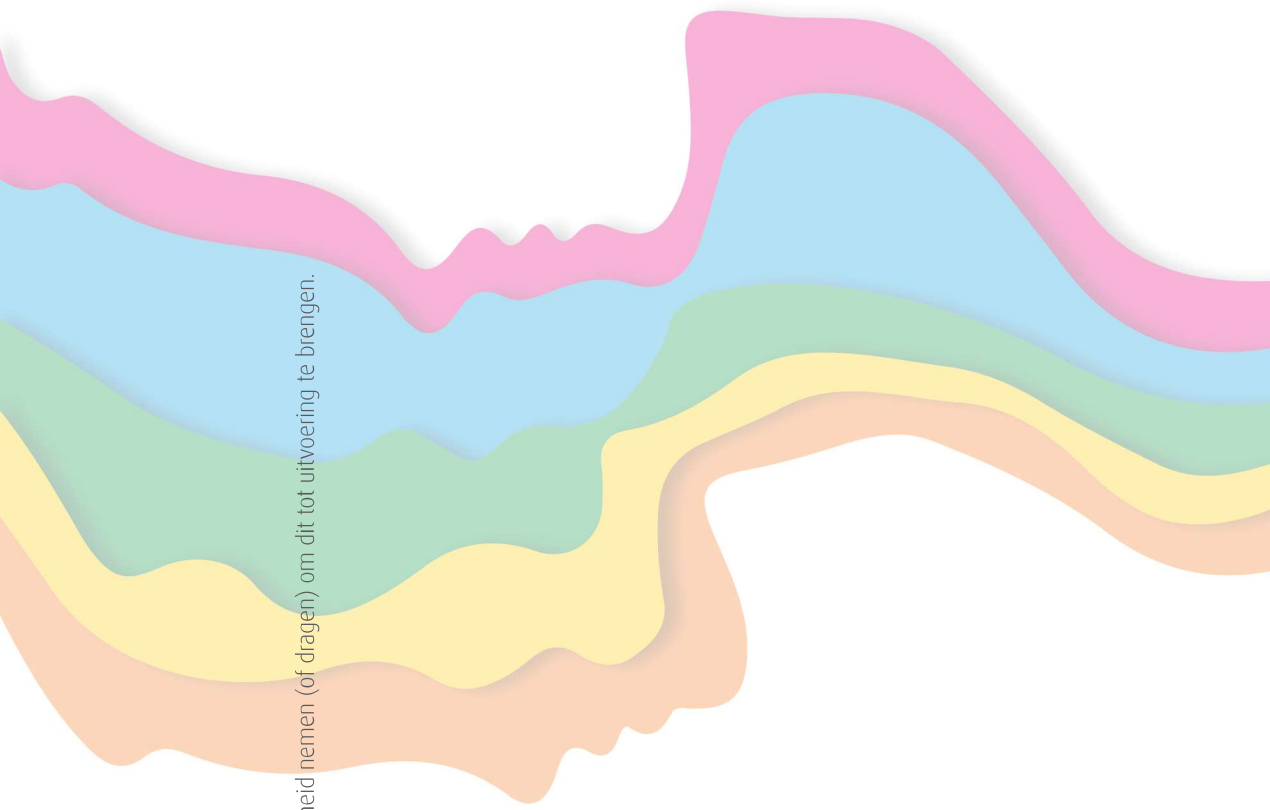
Ondersteuningsvragen vanuit kinderopvang en onderwijs	Bestaand aanbod	Besluitvorming over de inzet van aanvullende maatregelen	Financiering
De ondersteuningsvragen worden verzameld en beschreven. Hierin worden bevindingen uit de eerste verkenning meegenomen.	In een inventarisatie worden projecten, maatregelen en activiteiten beschreven die de potentie hebben aan te sluiten op de ondersteuningsvragen.	Afspraken over de route om te bepalen welke activiteiten en maatregelen worden ingezet.	Afspraken over de inzet van de ondersteuningspakketten en de besteding van de gelden. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan verdeling van de middelen tussen kinderopvang, po en vo en/of afspraken over de bekostiging van regionale projecten.

Het uitvoeringsplan bestaat in ieder geval uit de volgende componenten:

- Een plan om de boodschap van veerkrachtige jeugdigen en de normale ontwikkeling te verspreiden onder professionals met als onderlegger het veerkrachtpact;
- Een weergave van:
 - Regionale analyse of beschrijving van de belangrijkste ondersteuningsvragen, voortbordurend op de eerder uitgevoerde verkenning onder scholen;
 - Beschrijving van het (bestaande) aanbod van wat aansluit op de belangrijkste ondersteuningsvragen (op het gebied van amplitie, preventie en curatie) en in hoeverre dit voldoende is;
 - Afspraken over de route om te bepalen welke activiteiten en maatregelen worden ingezet (besluitvorming);
 - Afspraken over de inzet van de ondersteuningspakketten en besteding van de gelden. Hierbij kan onder andere gedacht worden aan verdeling van de gelden kinderopvang, po en vo en afspraken over gezamenlijke bekostiging van regionale projecten (financiering).
- Evaluatie: Aan de hand van tussenevaluaties vindt er eventueel aanpassing van het plan plaats.

Ondertekening

Hierbij bekrachtigen onderstaande partners dat zij zich committeren aan dit Veerkrachtpact en dat zij verantwoordelijkheid nemen (of dragen) om dit tot uitvoering te brengen.

Clusius College - **HORIZON**
COLLEGE
Hoeschool

inholland
Hoeschool

Passend
Onderwijs
IJmond

passend
passend
onderwijs

regioalkmaar

rollebol
kindercentrum

Skoo
KINDBOEVEN
KINDERSIN

VierTaal